Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 94. (10.771). Львів, четвер 29. квітня 1926. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Благодать целібату.

Відомий, загально шанований, громадський діяч і учений вельми заслужений проф. Бодуен де Куртене в своїм часі різко виступив проти безженства католицького духовенства, уважаючи його аморальним і протиприродним. Тепер шан. професор згодився на поміщення цієї статті в повному тексті в нашому органі за своїм підписом, що ми й робимо, хоч зовсім природно становище шан. професора, що випливає з його світогляду, є його власним становищем. Поміщуючи цю статтю, ми маємо на меті перестерегти наших самовільних „реформаторів" перед дуже ховзкими експериментами, які можуть на нашому ґрунті видати гіркі овочі. — Ред.

Пробуваючи в Кракові десь у 1875 р., зайшов я між иншим також до старого заведення для умово недужих на Шпитальній вулиці. Супроводив мене доктор Генрик Иордан, який згодом був професором діточих недуг у Ягайлонськім університеті, основував відомий „Парк Иордана", вельми заслужений суспільний діяч. Тоді він переходив психіятричну практику. Щоби виправдати мої відвідини, він у присутности шпитальної служби і недужих ставився до мене як до товариша по професії і для зміцнення своєї та моєї поваги розмовляв зі мною по-німецькому.

Ми обійшли всі відділи шпиталя, так що я міг обсерувати найрізнородніщі відміни умових недуг: і безвів себто кретинів, ідіотів, меланхоліків, поступових паралітиків, параноїків, недужих на вмовлену ідею (idees fixes), мегальоманів, фуріятів і т. и. Сидів там між иншими також Варвара Убрик, яку її давніші товаришки, преподобні настоятельки та черниці сестрички, держали 20 літ замуровану в підземеллі, засудивши її на безоглядну самотність і приневоливши її віддихати випарами з власних відходів. Не диво, що вона після такої 20-літньої дієти вповні здідотіла, забула людську мову і подобала на жовту воскову фіґуру з глибокими бороздами на обличчі, без означеного віку. Підійшовши до неї, д-р Иордан звернувся до мене у святочнім тоні: „Das ist diese berühmte Barbara Ubryk..." А ця славна Варвара сиділа на фотелі, бездумнічно гляділа на нас і невпинно трясла сильно головою та руками...

Бачив я також молоду, дуже гарну дівчину, фурітку, що забила батька і порізала його на кусні, тому, що не дозволив їй вийти заміж за того, якого кохала. Колиб не осуд психіятрів-знавців, висіла би на шибениці. Задля недостачі місця її держали на загальній салі, але звязали їй ззаду руки. Якийсь нещасний, недужий на поступовий параліч, з вічним, проймаючим болем голови, на якій весь час держав мокру хустину, чемно привитався зі мною, зовсім розумно розмовляв, жалувався, що на ньому доконали насильства і грабіж, щоби я вставився за нього та повідомив про це зловживання владу. „Адже в Австрії маємо конституцію і особисту ненарушність"...

Д-р Иордан, лякаючись, щоби я не повірив цьому пацієнтові, натякнув щось про Альпи та Карпати: „А так,—зєдиню Альпи та Карпати мостом, збудую також міст через Середземне море, а Сагару заллю морем". Д-р Иордан даремне лякався.

Врешті дійшли ми до священика з якоїсь гірської парохії, який у звязку з delirium tremens у найвищій стадії, війшов з глузду на дуже своєрідну мегальоманію. Д-р Иордан привитав його і після кількох байдужих фраз, спитав: „А коли ж ви, отче, станете папою?" — „А так, я буду папою і всесвітнім імператором і...—при цьому очі його блиснули, обличча засяло, він підніс руку і звернув до нас вказний палець „... і ще оженюся".

Після цього вибуху та вислову своїх найпалкіщих бажань, священик почав ревіти та попав у фурію. Щоби його приборкати, д-р Иордан крикнув грізно: „отче! кафтан!" І це зараз помогло. Думка про подружжа була для цієї жертви чимсь, що стояло непомірно вище від папства та панування над усім світом. Пригадує мені це анекдоту, яку Сенкевич передав в одній своїй повісти про російського чиновника-мегальомана, що вважав себе чимсь вищим від самого Бога, бо „председателем святой Тройци". Цей священик глядів на целібат поважно і не держав „кухарки", обезсмертненої у „макаронічним вірші" Яна Кохановського. Натомісць, щоби залити хробака, щоби затуманити думку, що безнастанно марила про заборонений овоч, почав пити, пити щораз більше, аж врешті дійшов до „delirium tremens" і до фурії божевілля.

Таких, як він, є досить значне число. В своїх діялектольоґічних мандрівках по полудневе-славянських краях, по Литві та по инших краях зустрічав я священиків, зрештою чесних і без закиду, котрі — засуджені на самотність і мучені думкою про неможливість створення леґального родинного огнища, або запивалися на смерть, або також віддавалися пристрасній грі в карти. Парохіяне дивилися на них зі співчуттям, але без пошани.

Голов церкви і инших достойників ніщо не обходить ці муки і моральний упадок жертв, від часів Григорія VII-го (1074 р.) засуджених на примусову безженність. Вони глядять на духовенство, як на „карну і зорганізовану" армію, як на відірване від світської суспільности потульне знаряддя в боротьбі зі світською владою і в погоні за поневоленням людських душ. Подібно як звичайній армії, призначеній теж для поневолювання людей, тільки в инщому напрямі, утруднювали і ще нині утруднюють заключати правильні подружні звязки. Відомі є заборони заключати подружжа, практиковані у відношенні до університетської молодіжі, яку вважають за „академічних горожан", що складають окремий цех на подобу чернечих чинів. Для тих „карних і зорганізованих" рядів проституція має стати „ерзацом" подружжа.

І. Бодуен де Куртене

(Докінчення буде.)

„Сокіл-Батько"

до українського громадянства.

По довгих зусиллях остаточно і львівське воєвідство затвердило статут для сокільських товариств. Уже ніщо не стоїть на перешкоді зорганізувати у всіх трьох воєвідствах наші міста під сокільським прапором, руханкою та впорядом (муштрою), виховати карну молодь на пожиточних громадян та свідомих членів нації. Нема рівнож перепон, щоб по наших селах повстали пожарні сокільські товариства, яких члени, зорганізовані в пожарному стягу, несли би поміч у всяких нещастях, служили би з користю громадам, та стали свідомими й карними горожанами.

Тому „Сокіл-Батько" звертається з горячим завивом до всього громадянства якнайскорше приступити до віднови сокільських руханкових товариств по містах та сокільських пожарних товариств по наших селах. Всякі інформації, статути, сокільську руханкову і пожарну літературу на жадання подасть „Сокіл-Батько" у Львові, вул. Руська 20.

„Сокіл-Батько" потребує рівнож молодих і метких організаторів, які по вишколенню в руханці і пожарництві на курсах, устроюваних руханковою й організаційною секціями „С.-Б", виїздилиб на провінцію закладати нові та ожизляти істнуючі вже сокільські товариства.

Зголошення приймає канцелярія „С-Б" в урядових годинах.

Незорганізовані, некарні та байдужі народи гинуть.

Організаційна Секція „С-Б."

Димісія міністра Желіґовського?

З кол близьких до мін. Желіговського заявляють, що мін. Желіговський в разі відмовної полагоди радою мін. внесення проєкту закона про організацію найвищих військових властей, подасться до димісії.

Промова мін. Здзеховського.

Соймова будж. комісія 27. IV. радила над проєктом закона про будж. провізорію на травень і червень. Мін. скарбу Здзеховський виголосив промову, в якій м. и. говорив про побільшення емісії здавк. білєтів і більону на 80 міл. зол., про підвишку оплат для скарбу на 10 проц., про способи усунення дефіциту, ощадности, побільшення доходів, програму екон. господарки і т. д.

Воздушна катастрофа у Варшаві.

27. IV. у Варшаві був похорон полк. Середніцького, інспектора летунських військ котрий згинув підчас воздушної катастрофи, мин. суботи під Радомом, вертаючи з інспекції у Львові. На похороні Середніцького була теж летунська ескадра, 21 літаків. Підчас лету наслідком мряки літаки зударилися зі собою.

Сержант Бжезіна, змасакрований згинув на місці. Літак Валерпчика зачепив крилом об третій літак пор. Кашного, вирвав із літака мех. Громадзкого, хоч був привязаний ременем він упав із висоти 500 м. і вбився на пів метра в землю. Згинув теж військовий обсерватор Берналцький.

Чемберлен про нім. рад. договір.

У товаристві прихильників французько-англійської приязни була 26. IV. конференція в справі нім.-рад. договору. Чемберлен м. ин. сказав: Вітаємо з вдоволенням договори, котрі змірюють до утривалення мира, під услівям, що не будуть творити ворожих відносин до инщих союзників.

Апробування нім.-рад. договору.

Комісія заграничних справ райхстагу 27. IV. апробувала одноголосно німецько-радянський договір.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 10·15 — 10·17, канад. дол. 10·05—10·08, чеські кор. 0·26.50 — 0·26.75, леі 0·3.00 — 0·3·25, франки фр. 0·30·50 — 0·31·50, фр. швайц. 1·70 — 1·75, англ. фунт 44·00 — 44·50.

Золото. 20 кор. 38.50 —40·00, 20 франк. 36·00—36·50; 20 марк. 42·50—43·00; 10 руб. 46·40—48·00.

Срібло. Австр. кор. 0·75·00—0·80·00, 5 австр. кор. 3·80—4·00, фльорени 1·90—2·.0, рублі 3·20 — 3·30, рубель дрібним сріблом 1·60 —1·65.

Збіжа.

На загал рух ужилений, купчють жито гречку, овес і паст. ячмінь для експорту. Ціни на загал удержані, овес дорожче. Тенденція неодностайна. Настрій і дальше оживлений.

Пшениця краєва біла 45·00 — 46·00, пшениця краєва червона 48.50—49.50, жито галицьке 25·00—26·00 ячмінь галицький бров. 25.50 — 26·50, ячмінь гал. паст. 23·50 — 24·50. овес гал. 28.50 — 30·50, гречка 29·50—30·50.

Red. czas. „Diło" Pr. 191/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 90 (10767) z dnia 24. kwietnia 1926 roku pod tytułem: 1) „Wsim, wsim, wsim!" a) między słowami: Wsim, wsim, wsim! a słowami: sam fakt, b) między słowami: keranszczyny... a słowami: Pereworotowi, c) między słowami: tak a słowami: do końca tego artykułu, d) od słów: Ta szczonebud' do końca tego artykułu, 2) Kosztom żertw wijny" a) między słowami: tysiaczni dokazy... a słowami: Ne tak, b) między słowami: derżawy... a słowami: jak u zawierają znamiona ad 1) a) b) c) i d) zbrodni z § 65 a) u. k. i występku z § 303 uk, ad 2) a) b) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej i występku z § 302 ustawy k. że zatem zarządzoną przez Prokuraturę uznał dokonaną 23. kwietnia 1926 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17 XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 24. kwietnia 1926.

Hawel.

— **Замісць весни — літо.** Весна спізнилась цього року так дуже, що люди втратили надію її побачити. І тому, щоби надолужити за це спізнення, вона вислала як свого заступника літо, яке впало на всіх, мов несподіванка. Люде скинули на протязі одного дня зимовий одяг і вийшли на вулицю у літніх убраннях. Чимало жінок було в клопоті, не приготовивши заздалегідь літніх суконь. Ще в більшім клопоті були мужі, яким важко було погодити домагання нової літньої пори з кінцем місяця. Львів зазнав уже на протязі трьох днів усіх благодатей літа від блакитного неба до вуличного пороху.

— **Великодний дарунок.** Є чутки, що від 30-го квітня до 4-го травня польська влада заборонить продавати алькоголь, лякаючись, щоби він не розбурхав пристрастей працюючих клас, з нагоди 1-го травня. Таким робом ми готові на свої Великодні свята заощадити величезні гроші: з радости, що все йде якнайліпше, питимемо воду а ощадности складемо до державних кас.

— **З хроніки самогубств.** Шевський челядник Михайло Маєр кинувся під поїзд перед Брюховичами; причина — матеріяльні клопоти.

— **Ліквідація кін** почалась у Варшаві. Внаслідок надто високого міського податку підприємці кін рішили від 1. травня зліквідувати свої святині мистецтва. Не є виключене, що міська рада у Варшаві хоче примусити людей своїм надмірним податком, щоби навернулись до театру.

— **Катастрофи.** У Бразилії вилила Парана і ріка св. Франца: наслідком повіні 10.000 людей без захисту. — Біля Познаня польський літак підчас вправ упав з висоти 60 метр.; один убитий, один ранений. — У Борисові (Білорусь, СРСР.) у фабриці муніції та пороху трапився вибух; будівля знищена; кількох робітників убитих, кількох ранених.

— **Смерть письменниці - еманси - пантки.** Померла відома шведська письменниця Елен Кей, авторка численних педагогічних книжок і в обороні суспільних прав жіноцтва. Найбільше відомі з її творів, перекладених майже на всі европейські мови це „Любов і подружа", „Століття дитини", „Любов і етика", „Мати і дитина", „Розтрата жіночих сил" і „Індивідуальність".

— **По широкому світі.** Французи здобули столицю Друзів Сухейду і взяли 500 полонених, з багатою добичею. — У Калькуті продовжуються вуличні бунти та бійки між Індійцями та магометанами. Населення втікає з міста внаслідок недостачі поживи. — Французи продовжуватимуть мирні переговори з Абд-ель-Крімом до 1-го травня; коли без успіху, тоді не є виключена нова французька офензива. — У Будапешті арештували двох полковників при військовім міністерстві за хабарництво. — Туреччина йде на порозуміння з Англією проти італійсько-грецького союзу, втративши надію на піддержку від СРСР.

— **Курс автомобілевих керманичів.** Механічно-промисловий відділ Торговельної Палати у Львові приймає щодня в бюрі при вул. Будьода ч. 5/II вписи на курс автомобілевих керманичів. Навчання на курсі починається 1-го і 15-го кожного місяця і тріває три місяці. З курсу повинні користати й наші люде.

— **Псальми.** Мішаний хор в Добромилі під управою Вп. П. Гнатковського відспіває у Велику Пятницю 30. ц. м. о год. 7. вечером страсні Псальми Бортнянського: 1) Услиши Господи глас мой C-dur, 2) Боже, Боже мой, 3) На тя бо єдинаго F-mol, 3) Вскую прискорбна єси душе D-mol, 5) Виджу Тя на кресті распята F-mol. 1—1

Памятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

З театру.

(Я. Мамонтів: Над безоднею, драма в 3 актах.)

Нова українська песа. Побачила божий світ у Харкові в „Державнім Видавництві України" 1922 року, а для нас — нова. Це вистачає як драматичний прольоґ. Без докорів комунебудь. Неутомимий дир. Стадник, коли лише доглянув цю співнчу ластівку за виставкою книгарні, поквапився познайомити з нею нашу публику.

Драма з Ібсенівським подихом. Чи ви розумієте, що значить зважитись нині написати таку песу? Значить — стати над безоднею символізму. Мамонтову не закрутилась голова на цих вершинах. Він не шукав закрученого сюжету, ні сензаційної ідеї, а вибрав класичну простоту драматичної форми. Сюжет наскрізь модерний: боротьба між службою для мистецтва й родини; боротьба за право творити й обовязок кохати; боротьба за мужа проти тіні „третьої" і змагання за щастя трьох закоханих у три ідеали. Зміст песи можнаб переповісти без шкоди для враження драми; конфлікт, який дозріває на протязі трьох дій, може передбачити кождий пересічний глядач. Чи автор зробив це свідомо, чи рахував на остаточний ефект розвязки — не знаємо. Сила його твору в чомусь іншому: — у сміливій простоті торкнутись на нашій сцені такої проблеми в такій загально-абстрактній формі.

Ремінісценції з Ібсена кружляють між глядачем і сценою: один згадає „Жінку з моря", инший „Росмерсгольм", хто „Будівничого Сольнеса", хто „Як ми мертві воскреснемо". Навіть якби вплив Ібсена на Мамонтова був непереможний, то це не відбирало би ще вартости песи. Згадуємо великого „Сфінкса півночі" тут тому, щоби розяснити, чому глядач почуває, що при всіх прикметах песи чогось їй бракує. Мамонтів надто просто користується символами. Коли дві жінки вибираються на лодку серед морської бурі — всі дієві особи підкреслюють це як подію, що рішатиме про їх долю. Як розуміти тоді німу згоду двох мущин, які ясно бачать небезпеку люблячих і люблених жінок, а проте дозволяють їм відїхати? Коли Гільда спонукує Сольнеса зйтись на шпиль вибудованої ним вежі, Ібсен не потрібує підкреслювати, що „вежа" є тут символічним подвигом.

Похвальне зусилля, щоб дати песі клясичну будову, є небезпечне, коли акція песи не держить глядача в напруженій цікавости або не пориває його глибиною ідеї, над якою він може думати. Ібсен будує таку песу так, що глядач може перейти до проблеми від самої змальованої ним цікавої події. Французи придумують такі несподіванки ситуацій, що глядач до останньої сцени є схвильований нерішучістю розвязки.

Хто хоче оцінювати вартість песи льоґікою буденного досвіду, може сказати, що в житті дуже легко трапляються випадки, коли хтось добровільно зрікається свого таланту для більшої сили — кохання. Але льоґіка театру піддає нам запит: чи Данило не зробив цієї жертви нпр. з лінивства? Коли його духова боротьба має нас зворушувати, ми хотілиб вірити в нього таксамо сильно, як він сам або Зоя. Великий драматурґ, передбачивши такі сумніви, повязав би вчинки своїх героїв такими нитками, що вони творили би цілу сітку дивно-траґічної історії. Троєкратно однакове закінчення дій піснею сценічної русалки є дуже поетичне, але трохи надто легке для драми. Такі самі рефрени з „Як ми мертві воскреснемо" Ібсена добиваються тут настирливим споминем.

Не треба, здається, розяснювати, що чим простіша в будові песа — тим важча для сценічної вистави. Відсутність живої змінної акції накладає на артистів обовязок творити постаті, які силою своєї індивідуальности або багацтва ідей полонюють уяву глядача. Для таких високих домагань наш театр не має ще за собою довголітньої підготовчої праці на чисто реалістичнім репертуарі. Дир. Стадник, передбачуючи ці трудноші, вважав своїм першим обовязком подбати про иншу, нетрадиційну сцену. Барвисті декорації малої сценки, де всі особи були на першім плані, змінили нашу охлялу вражливість. Буря в 3-ій дії була таки бурею. Та яку ролю грають нюанси в таких песах! Чи не вражало вас нпр. те, що автор назвав своїх поетичних героїв так мало поетично, як „Данило" та „Марина", поруч Байронівської Зої і далебі невідомо чому вибрав Яна, замісць Івана, Жана Джованні або Джона? Мова песа (не вважаючи на деякі влучні поправки дирекцією театру), дивувала мабуть усіх при таких словах як „поспіх" у значінні „успіху", і „бути правим" (казати правду), хоча більше позичен був вражати термін „талан" (уживаний чомусь і у нас часто) у значінні „талант"; вражав саме в песі, де талант є протиставлений долі. Таких дрібниць було далеко більше.

Артисти мали завважке завдання. П-ні С. Федорцева мала до вибору дві ролі: Зої або Марини. Вона вибрала цю останню як головну та важчу. Зробила все, що могла, щоби створити траґічну постать. Найсильніші моменти мала у вибухах обурення. А проте роля Зої підходила більше до її таланту. П-ні Орлян не створила по інтенціям автора типу привабливо спокушуючої, грізної Музи. Глядач не вірив дир. Стадникові, що він закопав свої творчі пориви; п. Залуцький був більше переконуючий у цьому напрямку. Найбільше зворушення викликала 5-літня дитина, що тричі появлялась на сцені.

Чи кінчити загальним висновком? Песа не на наші артистичні сили та засоби. На чужині для вистави нової песи режісер, а часто й сам автор, заздалегідь підбирає собі акторів, для яких ролі в песі є немов сотворені. У нас актор грає те, що є, бо не має вибору. І тому роля його є таксамо невдячна, як рецензента, який хотів би хвалити всіх і вся, а не в силі.

Мих. Рудницький.

Вальницького, заст. голови Григора Дмухара (з Брідщини), секр. д-ра Мих. Заяця, скарбником д-ра Нестора Прислопського, а місце другого заст. голови зарезервовано для Волині. В склад Гол. Секретаріяту входять: Білянський Максим (з Радехівщини), Голінатий Мел., д-р Заяць Мих., Пелехатий Козьма і д-р Прислопський Нестор. Головою Секретаріяту є голова Ц. К. або його заступник.

Зїзд партії „Нар. Волі“ розвязала була поліція, але вже після поладнання всіх важніших справ. З нагоди зїзду партійний орган „народовольців“— „Воля Народа“, ще раз видрукував партійну програму й орґанізаційний статут.

Ще одна замітка: „народовольські“ еволюціонуючі революціонери, зложені головним чином з дрібнобуржуазної інтелігенції, які так делікатно обійшлися з польською буржуазією, відбили собі той стрим на українській інтелігенції й на українському селянстві, що гуртується в Українськім Нац.-Дем. Обєднанні. Читаючи статтю про інтелігенцію під написом: „До кого на службу?“, бачимо, що польська буржуазія — це просто „фрашки“. Але за те найбільшим лихом для „трудящих мас“ є... УНДО, що „на своїм складі має попівство, адвокатів і всяку куркульню“ (себ-то заможніших селян).

„УНДО — кричать „народовольскі“ поповичі піваршинним товстим друком—є буржуазним, націоналістичним обєднанням. Йому належить виповісти боротьбу і протиставити клясове обєднання селян і робітників. Пора зрозуміти селянським і робітничим масам, що йти на угоду з власною буржуазією (так таки написано!), це значить крутити добровільно шнур на свою шию, се значить іти на службу буржуазії, бути її погноєм на її панування (чуєте?!)“

Ну, і чи нема причини до втіхи? Чи не варто за таку смілпвість і корисну для працюючого народу діяльність погладити по головці цих поповичів, вихованих на селянській кервавиці?

Ну, ну, поживем і побачим, який шнур скрутять собі і з ким себе ним звяжуть наші „народовольці“.

Орґанізаційний рух.

Віднова орґанізації УНДО. в Рудках.

Рудки, 24. квітня.

Нарешті пробудилася політична орґанізація рудецького судового повіту. Дня 23. квітня 1926 зїбшовся Повіт. Народній Комітет в Рудках і ухвалив розпочати орґанізацію Українського Нац. Демократичного Обєднання по селах. Відрадним фактом є, що оба наші адвокати д-р Лев Кульчицький і д-р В. Климишин обіцяли свою участь в орґанізації УНДО. Зразу має відбутися більше віч по селах (перше таке віче з участю обох українських адвокатів має відбутися 6. травня ц. р. в Кропильниках), а опісля велике віче в Рудках. В нарадах Повітового Нар. Комітету взяли участь і делегати Комарнянщини, п. Гр. Тершаковець і д-р О. Утриско, що своїми практичними радами й охотою прийти нашому повітові з помічю дуже підбадьорили присутніх. Містодекан о. сов. С. Кульчицький з Вощанець обіцяв, що духовенство рудецького деканату підтримає акцію УНДО. При цій нагоді вирнула і справа переходу 200 гр.-католиків з Чернихова на лат. обряд. Стверджено, що посол Пасїцький їздить по міщаних селах і ріжними обітницями та страшенням агітує за переходом греко-кат. на латинський обряд. Постановлено протиділати тій акції уладжуванням міжпартійних віч. Таке перше віче відбудеться вже 4-го травня ц. р. у Вістрові.

Пресовий ланцюх.

На побільшення обєму „Свободи“.

На побільшення обєму „Свободи“ зложили далі:

40. Д-р Лев Хоминський з Камінки Струмилової — 5 зол. і кличе: о. Мик. Хмільовського в Золочеві і Мих. Бараника в Городенці.

41. Д-р Ярослав Селезінка з Радехова — 5 зл. і кличе: о. д-ра Пелдіха з Радехова, Мирона Луцького з Янчина і д-ра М. Рибака з Глинян.

42. През. Волод. Децикевич (Львів) — 10 зл.

43. Мартюк Іван з Копичинець — 5 зл. і кличе: пор. Романа Петрицького Стефу Савчаківну з Копичинець і дир. Тому Горина з Чорткова.

44. Д-р В. Лунів з Борщева — 10 зол. і кличе: д-ра Щуровського з Мельниці, д-ра А. Гарасимова в Стрию і о. сов. Й. Малицького з Борщева.

45. Михайло Терлецький (Львів) — 10 зол.

46. Дмитро Кульчицький (Самбір) — 10 зч.

47. Д-р Володимир Охримович (Львів) — 5 зл. і кличе: Д-ра Романа Стефановича в Заліщиках і о. Омеляна Боярського в Новосілці Костюковій.

48. Пос. Борис Козубський (Кремянець) — 10 зл. і кличе: Д-ра М. Пирогова в Ковлі, д-ра Арсена Січинського у Володимирі і д-ра О. Кульчицького в Городенці.

49. О. прал. Л. Куницький (Львів) — 10 зл. і кличе: о. прал. В. Томовича (на 20 зол.), о. прал. А. Ковальського (на 20 зл.), о. прал. С. Мохнацького з Теребовлі, о. В. Куницького з Оріхівця (на 20 зл.), о. В. Винярського з Іванівки (на 20 зл.), о. І. Зазуляка з Рожиск, о. П. Патрила з Перегинська.

50. Мих. Стефанівський (Львів) — 5 зл. і кличе: Михайла Галібея і Кіндрика Юліяна і Дзедзінського Леонарда — усіх у Львові.

51. Ґресяк Василь (Львів) — 5 зл. і кличе: Кузьмича Івана і Чорнія Івана у Львові.

52. О. Дамян Лопатинський (Львів) — 5 зл. і кличе: о. Андрія Пеленського, пароха Лисятич і о. Винницького, пароха Залесець.

53. Д-р Михайло Волошин (Львів) — 5 зл. і кличе: о. В. Ґоцького в Колоденці пов. Жовтанці та о. Кипріяна Ясеницького в Жовтанцях.

54. О. Д. В. Садовський (Львів) — 5 зол. і кличе: о. д-ра Костельника, о. д-ра Яр. Левицького, о. Ю. Дзеровича і о. Петра Хомина, — всіх у Львові.

55. Онисько Олександер (Львів) — 10 зл. і кличе: Мартинця Евгена, Конюха Дмитра і Дейнеку Івана — купців у Львові.

56. Евген Дидик (Львів) — 10 зл. і кличе: о. Ст. Смочила в Нарасві, проф. М. Тершаківця у Львові, магістра М. Терлецького у Львові.

57. Роман Заячківський (Надвірна) — 10 зл. і кличе: нотаря М. Мочульського в Грималові, нот. Ром. Гіжовського в Яблонові, адв. д-ра І. Сасюцького в Надвірній.

58. Іванна Худикова (Краків) — 10 зл. і кличе: Евфрозину Дякову у Львові, о. прал. Куницького Л. у Львові і д-ра Яхова Турина у Відні.

59. Д-р Евгеній Ґвоздецький у Львові — 25 зол. і кличе: о. Степана Онишкевича в Купновичах, о. Івана Федиського, декана в Любіні вел.

60. о. Степан Метельський в Лисятичах 5 зол. і кличе: о. А. Флюнта з Угерська, д-ра Н. Білика в Стрию в Стрию і дир. Кузева в Стрию.

Відгуки дня.

Доцільна рекляма.

Я маю якусь несвобідну привичку час до часу заходити по справунки до українських фірм. Це в мене не часто буває, але вже як буває, то тоді наслухаюся багато про клич „Свій до свого“.

Але не думаю заперечувати, що українська суспільність потрапить деколи створити могутній всенаціональний фронт. Це не відноситься ні до політики, ні до шкільництва, ні до виборів, але до... бойкоту українських фірм. Він переводиться так послідовно і так завзято, що сльози стають в очах. Видно, що ми все можемо, хоч воно виходить нам на шкоду.

Але всюди є своє „але“...

Переглядаючи анонси українських фірм у часописах, бачу що вина не тільки по стороні суспільности. Анонси бувають нудні, а що найважніше — не дають належного поняття про доброту продаваного краму і не вказують саме найкращих його прикмет.

Що крам є „найліпший“, „найсолідніший“, „найелеґантший“— не робить кожна фірма і до цього читач газети звик, як до довгих статтей.

На мою думку можнаб у кожній річі вишукати таку прикмету, яка наглядно даваласб її перевагу над подібними чужими.

Позволю собі подати тут пару зразків доцільної рекляма (без застереження авторських прав):

„Цукорки з фірми „Фортуна Нова“ можуть осолодити навіть теперішні відносини“.

Або:

„Хто пиває пасти „Елеґант“, може безпечно розбити зеркало, бо зачешеться до черевика“.

Або:

„Хто не пиває з пивниць „Народньої Торговлі“, той набирає відваги навіть супроти тещі!“

Або:

„В рамах від Самосія виглядає бабка як мама, а мама як донька.“

Або:

„Центросоюзове мило „Мута“ змиває кожний брудний інтерес“.

Або:

„Кафляр Огні переставить навіть найбільш розвалені домашні огнища.“

Або:

„Кравецька робітня Українських Інвалідів вбирає ліпше своїх клієнтів, як нас убрала Антанта!“

Або:

„В футрах з робітні Петра Карпяка можна навіть на бігуні зварити яйце у власнім поті!“

Або:

„Матерії зі складу Романа Зубика є такі сильні, що навіть ті, які витирають собою всі кути, — не можуть їх витерти!“

Я міг би ще подати багато більше зразків, але не хочу, щоб читаюча публика але зрозуміла мої інтенції, хоч не зашкодилоб, щоб подані фірми зрозуміли їх добре.

Так собі представляю рекляму, яка має робити враження на читача і розбити одноцілий фронт байдужих до своїх українських покупців. Читаючи раз-у-раз такі оголошення, клич „Свій до свого“ зелектризував би навіть і мене.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Перед 1-им травня.** В острахv перед можливими демонстраціями дня 1-го травня арештували у Львові чимало комуністів і поконфіскували деякі приготовані відозви та часописи. Між арештованих попав також В. Бобинський, відповідальний редактор „Світла“, чкого домівку опечатали. Так само опечатали жидівський комуністичний тижневик „Die Woche“.

— **Нічні ревізії в Печеніжині.** Пишуть нам: Вночі з дня 18-го на 19-го ц. м. напала державна поліція під проводом повітового команданта на канцелярію кружка УПТ. в Печеніжині й перевела ревізію, перевертаючи всі документи і касові книги цього товариства. На запит урядовця кружка УПТ. п. К. Новака, з чийого приказу і за чим шукають, командант нічної виправи відповів, що приказу на переведення ревізії не має нікого, а це тому, що заходить нагла потреба такої ревізії, „бо держава є в небезпеці“, а шукати будуть за укритою зброєю і протидержавними відозвами. По тригодиннім шуканні забрала поліція кілька обіжників Головної Управи УПТ. (чисто урядового характеру) і книжочки „Наш казки“, „Мала історія України“ й „Коротка історія України“. По відході поліції канцелярія кружка мала вигляд справдішнього „побоєвища“, так усе було поперевертане. Тої самої ночі переведено також ревізію в Печеніжині у свідомих селян: Матія Микетина, Василя Сметанюка і Семена Сметанюка; розуміється ніде нічого протидержавного не найдено. Справді час був би найвищий покласти кінець поліційним нападам по ночах на спокійних громадян. Шкода, що пан Кольбан не був тої ночі в Печеніжині. Мав би був добру нагоду бачити на власні очі „широкі права меншостей у Польщі“.

— **„Права“ нашої мови в школі.** Пишуть нам: Подаємо до відома новий виступ п. Соколовського, інспектора шкіл у Ст. Самборі. На районовій конференції учительства в Старій Солі він заявив: кожний учитель має вписувати в лекційний денник усе тільки польською азбукою. прим.: Język ruski — ust. 15, „Ліс“— має писатися „Lis“. Те саме відноситься до катехитів і парохів. Видно, добре зрозумів розпорядок кураторії ч. 11640/I. I. ех 9. травня 1925, де кажеться, що священики обовязані „wpisywać datę i temat lekcji“, але не сказано, що польською азбукою. Вже цю справу вияснив устно куратор Собіський і також управляючий інспектор в Самборі Скоропонський. Та цього не хоче розуміти п. В. Соколовський.

— **„Христос воскрес“ під „народовою“ флягою.** Повідомляють нас, що в пов. Самбір і Ст. Самбір дістали приказ з „повяту“ вивісити дня 3. травня польськ. прапори і повісять їх на громадські уряди та на свої хати, щоб був „Христос воскрес“ в „unarodowionej farbie“.

— **З життя Львова.** Ось що каже статистика з лютого: Львів має зареєстрованих 235.184 мешканців. На 300 уроджених є 251 померших. Хлопців родиться більше як дівчат. Найбільше вмерло на сухоти (50), далі на серце (44), запалення легенів (31) і рака (13). Стілько (фатальна тринайцятка!) було й самовбивств. Вмерло 177 мущин і 191 жінок. За місяць було аж 791 нещасних випадків. Трамваї перевезли 2,824.889 людей. Шукало праці 1572 мущин і 592 жінок; на це число було 118 вільних місць для мущин і 276 для жінок; у цьому 270 служниць. За те було 5.510 безробітних, з чого 1900 будівельних робітників, — 980 інтеліґентів. Видали дозвіл на будову 27 домів. Львів зїв 2608 коров, 2978 телят, 4795 безрог, 330 коней, 280 вівок, 39 волів і 174.550 кг. довезеного мяса. Відвідало Львів 12.247 осіб, з чого дуже мало чужинців: 203 з Австрії, 97 з Чехословаччини, 46 з Німеччини, 41 з Румунії, 30 з Мадярщини. — До Каси хорих зголосилось 18.300 недужих.

поручувано про свій метод інформуватися перш за все у ґінекольоґів? Кілька принагідних цитатів з нової правничої літератури і ґльосси до тих цитатів не дають чейже права авторові твердити, що юріспруденція не знає індуктивного методу. Правда, що вона сполучує з ним і дедукцію, але нічого иншого не пропонує автор своїм покликом на математику. Та — виключаючи це останнє — модерна наука права від початку 19. віку послугується часто індуктивним методом, не кажучи вже про римських юристів, що шукаючи нового права, вживали індуктивного методу, хоч і вони користувалися, де треба, дедукціями. Колиб шан. автор з більшою увагою придивився саме дотичній літературі права, хочби від початку 19. віку почавши, не міг би з такою самопевністю заявляти, що наука права не знає індукції. Хто перечитав хочби Ієрінґа, Дернбурґа або з австрійських письменників Штайнбаха, Офнера й ин., не може сумніватися, що індуктивний метод у науці права вже давно знаний. З початком 19. ст. був прихильником його славний попередник історичної школи Гуго. Але й методольоґічних творів про це питання не бракувало в юріспруденції. Вже в 1881 р. виголосив Офнер знаменитий виклад у Відні: „Zur induktiven Methode im Recht“, з котрого й наш автор міг би був багато довідатися, м. ин. те, що вже Офнер назвав індуктивний метод природописним і зблизив його до методу природничих наук (хоч не тим способом, як автор), а крім цього й те, що можна в коротких виводах сказати нераз дуже багато, не сягаючи в райони гіпотези чі фантазії. Але абстрагуючи навіть від самої правничої теорії, сама публікація великого числа модерних законотворів (торговельн., векслевого, шекового, асекураційного права, німецького та швайцарського цивільного права, нових процесуальних та карних законів і т. п.) і література, яка дала почин до тих публікацій, повинна була переконати автора, що індуктивний метод de lege ferenda в науці права не тільки знаний, але й став „хлібом насущним“ кожного юриста.

В другому ряді булоб пожадане, щоб автор придивився блище новій науці соціольоґії — тоді мусів би прийти до переконання, що модерна соціольоґія покинула вже той шлях, який звязував її чи з біольоґією чи з иншими природничими науками, і сама витворює собі свої питомі і самостійні наукові основи. Та колиб був у цитованому творі італійського соціольоґа Льорії перекинув ще кілька карток, то був би мусів залишити свою тезу субординування соціольоґії під біольоґію, що само собою мусілоб сильно охолодити його розмах до „екскурсій у природничі райони“. Вкінці колиб критично придивився справжній функції статистики, де її чимало зловживається для переведення особистих чи політичних змагань, мусів би й призадуматися над тим, чи справді тільки числа є основою цілого суспільного життя. Автор має віру, що математичними формулками розвяже гордійський вузол. У кого одначе цеї віри нема, мусить домагатися від автора в дальшій частині його розвідки тривких доказів цеї проблеми.

Станова орґанізація

українського учительства прив. середніх шкіл.

Уже в „Ділі“ з 10. квітня н. р. повідомили ми про заснування станової організації українських учителів прив. середніх шкіл, покищо як „Комітет прив. учителів“ при „Учительській Громаді“. Головою стан. організації був вибраний 4. квітня на довірочній нараді учителів Українців прив. середніх шкіл проф. Омелян Назаревич з Яворова. Осідком організації призначено покищо м. Яворів. Раду „Комітету“ мав отже вибрати яворівський центр. Оцим подається до відома, що яворівський центр вибрав ось таку раду „Комітету“: містоголовою проф. Дм. Бурка, секретарем проф. Ів. Чмолу, скарбником дир. д-ра М. Чайковського, кореспондентом проф. Е. Яворовського. Заступниками вибрані: проф. д-р В. Бас і проф. Ів. Гуцуляк. Провірочна комісія: проф. Ол. Ставнича, проф. Іл. Цінцірук і проф. д-р М. Пушкар.

Рада зачала енерґічно працю. Розіслано по всіх центрах українського прив. середнього шкільництва правильник станової організації з тим, що в кожному центрі мається створити місцевий „Підкомітет“, що як перша інстанція має боронити інтересів місцевого українського прив. середнього вчительства і шкільництва. Для успішніших досягнень на цьому полі конечна тісна злука всіх „Підкомітетів“ у „Раді Комітету“ — в даному разі в Яворові — і в тій ціли розіслала Рада до всіх „Підкомітетів“ відповідний квестіонар з дразливими, але пекучими питаннями про положення і відносини вчительства і школи. Ухвалену службову прагматику учителів середніх шкіл УПТ. на нараді 4. квітня у Львові предложено вже „Шкільній Комісії Головної Управи УПТ.“ що буде на днях радити над нею і затвердить її обовязковість. Ходить тепер тільки про те, щоби прив. учительство використало як слід силу своєї організації для поправи й розбудови нашого національного шкільництва.

Е. Я.

З життя партій.

Крайовий Зїзд Партії „Народньої Волі“.

В останніх часах все більше розростається у нас партійний рух, все живіше пульсує політичне життя. Проявом цього розросту є й відбутий 25. ц. м. перший, так сказатиб — конституційний зїзд партії „Народньої Волі.“

Ще перед двома роками заснувалася ця партія — як кажуть — явочним порядком, проголошуючи в своїм органі („Воля Народа“) свою програму. Симпатиками її були читачі „Волі Народа“, а на чолі стояли самочинно „вибрані“ б. москвофільські юнощі, головним чином поповичі, що з хвилею комуністичного перевороту на просторах б. Росії з платонічних симпатиків соціялізму стали правовірними соціялістами, спершу народницького покрою (есерівського), а в останніх часах марксівського. Крім цеї — — так сказатиб — соціялістичної ґрадації, вони перейшли ще одну еволюцію. Спершу були здекларованими русскими, опісля почали признаватися до істнування української нації по лінії розвязки національного питання в Рад. Союзі. І хоч іще й досі керманичі „народовольців“ є людьми з двома національними душами, є людьми двох національностей (російської й української), то всетаки — хоч повільно, але постійно — вони стають на українській національній базі.

На протязі двох літ партія „Народньої Волі“ істнувала більше на папері, як в дійсности, не маючи змоги через негативне відношення влади відбути конституючого зїзду. Аж в неділю, 25. ц. м. добровільно-самочинні керманичі проклямованої перед двома роками партії скликали перший зїзд на основі § 2 про збори. На запрошених зі Львова, себ-то назначених згори, а не вибраних 63 делегатів, прибуло 41 з 28 повітів. Разом з львівськими делегатами в зїзді взяло участь 51 основників партії „Нар. Волі“.

Зібрання відкрив Мелітон Голінатий, до президії вибрано Григора Дмухара з Брідщини, д-ра Мих. Хавронy з Перемищлянщини і Мих. Стасюка зі Львова.

„Про політичне положення і завдання партії“ реферував ред. Кирило Вальницький, про програму партії „Нар. Волі“ говорив д-р Мих. Заяць, а організаційний статут пояснював Мел. Голінатий.

В дискусії вибилася головно справа „Рідної Школи“, справа національна (себ-то, як національно повинні самоозначити себе „народовольці“) та справа освітня й трудової інтеліґенції. Деякі делеґати виступали проти „Рідної Школи“, вже не тому, що вона українська, а тому, що вона в руках „ундівської буржуазії“. Після дискусії постановлено тимчасово-переходово піддержувати „Рідну Школу“. На зїзді зазначилася була досить різко стара москвофільська течія. Та ті, що в часі війни перебували в Росії і „в мішочку носили святу, неділиму Русь“, переконалися, що вона не істнує, а навпаки, що Росія складається з великої кількости ріжних народів, в тому й українського. Ці аргументи з автопсії переконали велику більшість зїзду.

Після рефератів принято й затверджено програму партії й організаційний статут та тези про політичне положення.

Ствердивши, як це постійно стверджують соціялістичні партії, розклад капіталізму й невдачу консолідаційних спроб европейських держав (на основі льокарнських пактів), політичні тези зупиняються на — положенні Польщі.

Треба щонайменше сумніватися, чи кольонізація, нищення шкільництва, ліквідація самоврядування є ділом тільки польської буржуазії. Але йдім далі. Партія „Народної Волі“, як і її побратим „Селянський Союз“, проголошує один фронт з всіми селянськими й робітничими партіями, що стоять на ґрунті пролєтарської демократії та клясової боротьби.

Виходячи з цього становища партія „Нар. Волі“ буде боротися за соціяльне визволення, як передумову національного. В першу чергу партія домагається земельної реформи без відшкодування в користь беземельних і малоземельних, робітничої контролі продукції,

привернення громадської самоуправи, ґарантії соціяльного законодавства й охорони праці та амнестії для політичних вязнів.

Головою Центр. Комітету партії „Нар. Волі“ вибрано ред. Кирила

Д-р СТАНИСЛАВ ДНІСТРЯНСЬКИЙ.

Збірник правничої комісії.

Рік I. ч. 1, 1925 р.

(Докінчення.)

Та не в тому діло — автор має безперечно заслугу, що вказуючи на звязки з ріжними науками, звернув увагу правничого світа на потребу оглядатися на висновки инших наук, але при тім він не здав собі мабуть справи з того, що юриспруденція має вже від віків свою питому мету, а тим самим і питомі шляхи до її пояснення. Чейже він сам каже в одній із приміток, що „майже до кождого з предметів знання доходять люде ріжними відмінними методами“. Між тим, оскільки є провідний шлях в його праці, то він представляється так: Наука права стоїть у тісному звязку з соціольогією, соціольогія підпорядковується під біольогію, біольогія стоїть у тісному звязку з хемією і фізикою, фізика основується на математиці — отже: „хочеться розслідити правні відносини так, щоб можна їх уложити в пропорції, в форму рівнань“. Такий сильоґізм, побудований на анальогіях ріжної якости, не може привести до тривкої синтези — а сама „охота“ щось робити не є ніяким науковим висновком. Може вдасться авторові в дальшій, недрукованій ще частині розвідки перевести як слід цей доказ; але в цій частині крім „охоти“ автор не доказав самої тези. Я особисто маю сумнів, чи можна взагалі звести право, хочби de lege ferenda, до математичних формул, бо навіть Пітагорейці добачували в світі не тільки числа, але й гармонію, а чейже право, як правний порядок, не підходить під поняття числа, радше гармонії.

Наукова творчість не лежить у тому, щоб перечитавши або переглянувши багато наукових книжок, до поодиноких речень із них писати наукові чи настроєві ґльосси, але в тому, щоб перечитавши багато, виробити свій власний річевий погляд та оперти його на тривких наукових арґументах. Це не виключає справжньої наукової полєміки. Славний австрійський юрист Офнер каже у своєму викладі „Das Recht zu leben“ (1884), що виминає свідомо всі цитати, які не належать до безпосереднього змісту, бо такі „цитати перешкаджають і, замісць теплого відчування гадок докладчика, викликують хіба цілком непотрібний подив його учености“.

Взагалі не всі цитати вдалися нашому авторові. Зокрема маю на думці в першому ряді мову, в якій автор цитує чужих письменників, дальше зміст тих цитатів, укінці й т. зв. цитати з голови, яких автор не провірив, як слід. Покликуючися на давні видання „Часописи правничої і економічної“, автор цитує погляди німецьких письменників у німецькій мові без перекладу, французьких з українським перекладом, італійських у німецькому перекладі. Це невідповідно. В давніших випусках українських правничих творів подавалися, що правда, рідко німецькі цитати, та й вони торкалися звичайно тільки текстів закону. Але вже не годиться цитувати погляди чужих письменників, не переклавши їх на українську мову. Можна — правда — для точности наводити поодинокі слова в чужій мові, можна подавати паремії, що є загально відомі; таксамо розуміється само собою, що чужі джерела треба цитувати в оригіналі — але цитати з літератури повинні бути перекладені. Хто не знає добре німецької мови, не може слідкувати за виводами автора, бо в його монографії велика часть тексту має німецькі цитати. Український переклад з француського оригіналу Кетелєта (ст. 94) є невірний; la taille переведено помилково: пояс замісць ріст, le poids переведено: підніжа замісць вага. Таких помилок треба вистерігатися, тим більше, що вони ясний зміст оригіналу роблять наскрізь загадочним.

Уже в російських творах стрічаємо часто перекручування латинських цитатів — ця манера перейшла й до Українців. Тому вважаю своїм обовязком звернути увагу автора на такі помилки. Кілька разів стрічаємо в тексті з покликом на Ульпіяна слова: „Ius est ars boni atque aequi“. Не знати, чому автор пише тут „atque“, замісць звичайного „et“. Колиб задав собі труду й заглянув до першого речення юстініянських Діґестів, то був би переконався, що тут слово „et“ далеко ліпше звучить, ніж „atque“, а дальше був би довідався, що Ульпіян не ставить сам того поняття, тільки передає думку давнішого юриста Цельза. Ще гірше випав цитат: „Inter armis Musae silent“ на ст. 80. Припускаю, що „armis“ є друкарська помилка, бож повинно бути „inter arma“. Автор невідповідно відносить цей цитат до „науки“, науку треба відріжнювати від мистецтва (musae). А вкінці сам цитат у тій формі ніде в літературі не знаний. Натомісць Цицеро в своїй мові „Pro Milone“. 4. 10 каже: „silent enim leges inter arma“ — і це є справжній текст того цитату, що знаходиться в літературі, про що саме юристи повинніб найліпше знати; даром, що в тій формі він тут не має місця.

Коли говорю про цитати, мушу звернути увагу автора, що тези, на яких він спирається у своїх головних міркуваннях, а саме ні теорія Плятона, що мовляв, право обовязує з природи, не з тези, ні теорія індукції Арістотеля, не є піддержані цититами з письм тих фільософів. Тут не вистачає загальний поклик на видання письм Плятона чи Арістотеля. Зокрема з огляду на Плятона, я був би дуже вдячний авторові, колиб він подав ті місця з Плятона, де є expressis verbis сказано, що право обовязує φύσει, а не θέσει. Мені не вдалося перешукати всіх творів Плятона, щоб це винайти, але конструкція, на яку автор покликується, так противорічить основній теорії Плятона про ідеї, що мені трудно припустити, чи вона в цій формі взагалі знаходиться в його письмах. Щодо Арістотелівської теорії індукції, на яку спирається автор, треба завітити, що вона виключає якраз саму імовірність, на котру таку велику вагу кладе автор. Тут мусить бути отже непорозуміння теорії Арістотеля.

Вкінці ще кілька слів про становище автора до юриспруденції.

Вже в попередньому віці були юристи, що поборювали метод юриспруденції — всеж таки вона залишилася, як сказав Ульпіян, divinarum atque humanarum rerum notitia; та хто пише про науковий метод у юриспруденції, повинен перш за все здати собі справу із самої правничої літератури. Що сказалиб напр. географи на те, колиб їм пов-